Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

5. detsember 2013*

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 93/13/EMÜ — Regionaalse tarbijakaitseühingu hagi ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks — Territoriaalselt pädev kohus — Edasikaebamise võimaluse puudumine esimese astme kohtu tehtud pädevuse puudumise otsuse peale — Liikmesriikide menetlusautonoomia — Võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtted

Kohtuasjas C-413/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Audiencia Provincial de Salamanca (Hispaania) 7. septembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. septembril 2012, menetluses

Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León

versus

Anuntis Segundamano España SL,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (ettekandja) ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, esindaja: *procuradora* S. Román Capillas, keda abistas *letrado* A. Castro Martín,

— Hispaania valitsus, esindaja: S. Centeno Huerta,

— Euroopa Komisjon, esindajad: J. Baquero Cruz, M. van Beek ja M. Owsiany-Hornung,

olles 5. septembri 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288).

2 Taotlus esitati Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (edaspidi „ACICL") ja Anuntis Segundamano España SL (edaspidi „ASE") vahelises kohtuvaidluses seoses hagiga, milles nõutakse viimati nimetatud äriühingu veebiportaalis sisalduvate teatavate kasutustingimuste tühisuse tuvastamist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 põhjendustes 23 ja 24 on märgitud:

„isikutel ja organisatsioonidel, kui nendel on liikmesriigi õigusaktide alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, peaks olema võimalus tarbijalepingute üldtingimuste, kuid eelkõige ebaõiglaste tingimuste suhtes algatada menetlusi kas kohtus või haldusasutustes, kes on pädevad kaebuste üle otsustama või asjaomaseid kohtumenetlusi algatama; see võimalus ei tähenda siiski üldtingimuste eelnevat kontrollimist eri majandusharudes;

liikmesriikide kohtutel või haldusasutustel peavad olema piisavad ja tõhusad vahendid, et ebaõiglaste tingimuste seadmist tarbijalepingutes takistada."

4 Selle direktiivi artikli 7 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine."

Hispaania õigus

5 Hispaania tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Ley de Enjuiciamiento Civil, edaspidi „LEC") kohtualluvusele ja pädevusele pühendatud II jaotise II peatüki „Kohtualluvuse eeskirjad" 2. jaos – mis käsitleb territoriaalset pädevust – paikneva artikli 52 lõike 1 punktides 14 ja 16 on sätestatud:

„1. Eelnevates artiklites sätestatud kohtualluvust ei kohaldata ja alluvus määratakse vastavalt käesolevas artiklis sätestatule järgmistel juhtudel:

[...]

14. Menetlused hagide üle, milles nõutakse, et lepingu tüüptingimust ei loetaks lepingu osaks või et tuvastataks selle tühisus, alluvad hageja elu- või asukohajärgsele kohtule. Samas valdkonnas allub asi juhul, kui tegemist on rikkumise tuvastamise, ebaõiglaste tingimuste seadmise lõpetamise või

lepingust taganemise hagiga, kostja tegevuskoha- või selle puudumisel tema elu- või asukohajärgsele kohtule ja kui kostjal ei ole Hispaania territooriumil elu- või asukohta, siis lepingu sõlmimise koha kohtule.

[...]

16. Menetlused, kus esitatakse ebaõiglaste tingimuste seadmise lõpetamise hagi tarbijate ja kasutajate kollektiivsete või üldiste huvide kaitseks, alluvad kostja tegevuskohajärgsele kohtule ja selle puudumisel tema elu- või asukohajärgsele kohtule; kui tal puudub Hispaania territooriumil elu- või asukoht, siis hageja elu- või asukohajärgsele kohtule."

6 LEC artikli 60, mis puudutab kohtualluvuse konflikti, lõikes 1 on sätestatud:

„Kui kohus otsustab, et asi ei allu talle, kas vastava vastuväite alusel või kohtuistungil kõigi poolte kohalolul, otsustatakse ära, millise kohtu alluvusse asi kuulub ja viimane ei või omal algatusel otsustada, et asi talle ei allu."

7 LEC artiklis 67, mis käsitleb kohtualluvuse vaidlustamist, on ette nähtud:

„1. Kohtualluvust käsitleva kohtumääruse peale ei saa edasi kaevata.

2. Apellatsioonkaebuses ja menetlusnormide rikkumise peale esitatavas erikaebuses võib esitada väiteid kohtualluvuse puudumise kohta vaid siis, kui käsitletaval juhul on tegemist imperatiivsete normide kohaldamisega."

8 Hispaania õiguses reguleerivad tarbijate huve kaitsvaid ettekirjutusi kuninga 16. novembri 2007. aasta seadusandliku dekreedi 1/2007, millega kiidetakse heaks tarbijate ja kasutajate kaitse üldseaduse ja teiste täiendavate seaduste konsolideeritud versioon (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (*Boletín Oficial del Estado*, edaspidi „*BOE*" nr 287, 30.11.2007, lk 49181)), (edaspidi „kuninga seadusandlik dekreet 1/2007"), artiklid 53–56.

9 Kuninga seadusandliku dekreedi 1/2007 artiklis 53, mis käsitleb ebaseaduslike tingimuste seadmise lõpetamise hagi, on sätestatud:

„Ebaõiglaste tingimuste seadmise lõpetamise hagi ese on kohustada kostjat lõpetama oma tegevus või hoiduda sellise tegevuse kordamisest tulevikus. Peale selle võib hagi esitada, et keelata mis tahes tegevus, mis on hagi esitamise ajal lõppenud, kui eksisteerib piisavaid tõendeid, et selline tegevus võib viivitamatult jätkuda.

Selle peatüki sätete tähenduses loetakse ebaõiglasi tingimusi käsitlevate õigusaktidega vastuolus olevaks tegevuseks ka mis tahes soovitus kasutada ebaõiglasi tingimusi."

10 Selle dekreedi artikli 54 lõike 1 punktis b on ette nähtud:

„Käesoleva dekreedi sätetega, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi, väljaspool äriruume sõlmitavaid lepinguid, kaugmüüki, kombineeritud toodete ja reiside garantiisid, vastuolus oleva tegevuse peale võivad ebaõiglaste tingimuste seadmise lõpetamise hagi esitada:

[...]

b) tarbijate ja kasutajate ühingud, kes vastavad käesolevas dekreedis ette nähtud nõuetele, või tarbijate ja kasutajate kaitse valdkonna regionaalsetes õigusaktides ette nähtud nõuetele, kui see on asjakohane;

[...]”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

11 ACICL on tarbijakaitseühing, mis on kantud Castilla y Leóni autonoomse piirkonna tarbijate ja kasutajate organisatsioonide piirkondlikku registrisse. Tema asukoht on Salamancas (Hispaania) ja tal on 110 liiget. Selle ühingu sekkumise ulatus piirdub nimetatud piirkonna territooriumiga ja ta ei ole liitunud ega ühinenud ühegi piirkondliku või riikliku tasandi tarbijakaitseühingute liiduga.

12 ASE on Barcelonas (Hispaania) asuv äriühing, kes haldab veebisaiti, millel saavad eraisikud ja ettevõtjad avaldada kinnisvarakuulutusi ja kasutatud kaupu puudutavaid kuulutusi ning tööpakkumisi.

13 Veebisaidi kasutamistingimused, mis on portaalis kättesaadavad, on jagatud kahte kategooriasse – esiteks „kasutamise üldtingimused” ja teiseks „kuulutuste teenuse lepingu eritingimused” (edaspidi „eritingimused”).

14 Eritingimuste hulgas olid põhikohtuasjas ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi siseriiklikule kohtule esitamise ajal punkt 6, mis käsitles vastutuse piiramist, ja punkt 7 pealkirjaga „Kuulutaja avaldused ja garantiid/Kahjuhüvitised”.

15 ACICL esitas kuninga seadusandliku dekreedi 1/2007 artiklile 54 tuginedes Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamancale (Salamanca esimese astme kohus nr 4 ja kaubanduskohus) ASE vastu hagi ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks. Kõnealuse hagi ese oli esiteks nõue tuvastada, et eritingimuste punkt 6 ja punkti 7 alapunkt 7 on tühised, ja teiseks kohustada ASE-d need sätted kõrvaldama ja hoiduma nende edasisest kasutamisest.

16 Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca leidis 6. aprilli 2011. aasta määruses, et ta ei ole pädev tegema otsust hagi kohta, mille oli esitanud ACICL. Nimetatud kohus otsustas, et LEC artikli 52 lõike 1 punkti 14 alusel on tarbijate kollektiivsete huvide kaitse eesmärgil ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks esitatud hagide osas pädev otsust langetama kostja asukoha- või elukohajärgne kohus. Samas määruses viitas kohus võimalusele kaevata tema otsus edasi Audiencia Provincial de Salamancale (Salamanca provintsi apellatsioonikohus).

17 ACICL esitas selle kohtumääruse peale Audiencia Provincial de Salamancale määruskaebuse, väites, et tarbijakaitseühingu asukohajärgse kohtu territoriaalse pädevuse välistamine hagi puhul, mille see ühing on esitanud ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks, on vastuolus direktiivi 93/13 eesmärgiga.

18 Oma eelotsusetaotluses märgib Audiencia Provincial de Salamanca, et eelkõige tekitavad küsimusi kaks punkti.

19 Esiteks ei saa siseriiklike menetlusnormide, eelkõige LEC artikli 52 lõike 1 punkti 16 ja artikli 67 kohaselt edasi kaevata esimese astme kohtu määruseid territoriaalse pädevuse puudumise kohta, mistõttu sellisel juhtumil nagu põhikohtuasjas peab ACICL pöörduma eranditult kostja asukoha- või elukohajärgsesse ehk Barcelona kohtusse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas kõnealused Hispaania õiguse eeskirjad territoriaalse pädevuse kohta ja edasikaebuse esitamise kohta esimese astme kohtu poolt ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks esitatud hagi raames tehtud territoriaalse pädevuse puudumise otsuste peale on kooskõlas tarbijakaitse kõrge taseme tagamise nõudega, mis tuleneb direktiivist 93/13.

20 Teiseks küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas pädevusnorm, mille kohaselt peab tarbijakaitseühing esitama hagi ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks kas ettevõtja asukoha- või elukohajärgsele kohtule, on kooskõlas nii tarbijakaitse kõrge taseme tagamisega kui ka

võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtetega. Neil tingimustel võib selline tarbijakaitseühing nagu ACICL olla faktiliselt sunnitud loobuma sellise hagi esitamisest, sest tema eelarve on väike ja territoriaalne tegevusulatus piiratud.

21 Selles osas märgib nimetatud kohus, et oma kohtupraktikas, mis puudutab 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1972, L 299, lk 32, edaspidi „Brüsseli konventsioon"), on Euroopa Kohus leidnud, et see mõjutaks märkimisväärselt direktiivi 93/13 artiklis 7 ette nähtud ebaõiglaste tingimuste seadmise lõpetamiseks esitatud hagide tõhusust, kui neid hagisid saaks esitada üksnes ettevõtja asukohariigis (1. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-167/00: Henkel, EKL 2002, lk I-8111, punkt 43). Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab sellest, et samu põhimõtteid tuleks kohaldada sellisel juhtumil nagu põhikohtuasjas, mis tähendab seda, et pädevaks tuleb tunnistada oma lepingutesse ebaõiglasi tingimusi seadnud ettevõtja vastu tegutseva tarbijakaitseühingu asukoha kohus.

22 Neil asjaoludel otsustas Audiencia Provincial de Salamanca menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas kaitse, mille tagab tarbijale direktiiv [93/13], võimaldab Audiencia Provincial [de Salamancal] kui siseriiklikul apellatsioonikohtul vaatamata õigusliku aluse puudumisele siseriiklikes õigusnormides läbi vaadata kaebuse [Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca] määruse peale, milles leiti, et ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi, mille esitas piiratud tegevuspiirkonnaga tarbija[kaitse]ühing, mis ei ole liitunud ega ühinenud teiste ühingutega ning mille eelarve ja liikmete arv on väike, allub kostja asukohajärgsele kohtule?

2. Kas [ELTL] artikleid 4, 12, 114 ja 169 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 38, koostoimes direktiiviga 93/13 ja Euroopa Kohtu praktikaga, mis käsitleb tarbijate huvide kaitse kõrge taseme tagamist, direktiivide kasulikku mõju ning võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid, tuleb tõlgendada nii, et kohtuks, kellele allub ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks esitatud hagi, mille on tarbijate ja kasutajate kollektiivsete või üldiste huvide kaitseks esitanud piiratud tegevuspiirkonnaga tarbija[kaitse]ühing, mis ei ole liitunud ega ühinenud teiste ühingutega ning mille eelarve ja liikmete arv on väikesed, tuleb tunnistada selle ühingu, mitte kostja asukohajärgne kohus?"

Eelotsuse küsimused

23 Kahe küsimusega, mida tuleb vaadelda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 ning võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklik menetlusnorm, mille kohaselt ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks tarbijakaitseühingute poolt esitatud hagide puhul tuleb esiteks selline hagi esitada kostja asukoha- või elukohajärgsesse kohtusse, ja teiseks ei saa esimese astme kohtu otsust territoriaalse pädevuse puudumise kohta edasi kaevata.

24 Hispaania valitsus on esitanud vastuvõetamatuse vastuväite eelotsuse küsimuse osas, mis puudutab võimatust kaevata edasi esimeses astmes ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi – nagu on kõne all põhikohtuasjas – menetlenud kohtu poolt tehtud territoriaalse pädevuse puudumise otsust; Hispaania valitsus väidab, et see küsimus ei puuduta ühtegi liidu õiguse põhimõtet. Kõnealuse valitsuse arvates käsitleb nimetatud küsimus õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, mis on tagatud Hispaania põhiseadusega.

25 Selles osas piisab, kui märkida, et põhikohtuasjas kõne all oleva hagi esitas tarbijakaitseühing, kes nõudis ühe ettevõtja kasutatavate ebaõiglaste lepingutingimuste keelamist. Sellest tuleneb, et mis tahes võimaluse puudumine kaevata edasi ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi menetlenud kohtu poolt tehtud territoriaalse pädevuse puudumise otsus puudutab põhikohtuasjas sellise

menetlusliku korra tõhusust, mille eesmärk on kaitsta liidu õigusest tulenevat õigussubjektide õigust – käesoleval juhul tarbijakaitseühingute õigust tegutseda, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste kasutamine, nagu on eelkõige ette nähtud direktiivi 93/13 artiklis 7, ja teha seda „tarbijate ja konkurentide huvides".

26 Seega, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus pädev otsust tegema (vt selle kohta 14. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-618/10: Banco Español de Crédito, punkt 76).

27 Mis puudutab sisulist poolt, siis tuleb meenutada, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõiked 1 ja 2 panevad liikmesriikidele kohustuse tagada, et nende siseriiklikes õiguskordades oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad. Kõnealuste vahendite hulka peavad kuuluma sätted, mille kohaselt organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda selleks kohtute või pädevate haldusasutuste poole.

28 Siiski tuleb nentida, et direktiiv 93/13 ei sisalda sätet, mis võimaldaks määratleda territoriaalselt pädeva kohtu, kes vaataks läbi ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagisid, mille on tarbijate ja ettevõtjate huvides esitanud tarbijakaitseühingud. Samuti ei käsitle see direktiiv kohtuastmete arvu territoriaalse pädevuse puudumise otsuste juhtudel.

29 Peale selle, nagu rõhutas kohtujurist oma ettepaneku punktis 28, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/27/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (EÜT L 166, lk 51; ELT eriväljaanne 15/04, lk 43) ega sellele järgnenud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/22/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (ELT L 110, lk 30) ei reguleeri kohtuastmete arvu, mille liikmesriigid peavad ette nägema territoriaalse pädevuse puudumise otsuste puhul, mis tehakse tarbijakaitseühingute poolt esitatud ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagide kohta. Lisaks ei näe need direktiivid ette ka territoriaalse pädevuse andmise eeskirju seoses ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagidega tarbijate huvide kaitse valdkonnas.

30 Kui tarbijakaitseühingute käsutuses olevaid menetluslikke edasikaebamise vahendeid, et tarbijate ja ettevõtjate huvides lõpetada ebaõiglaste tingimuste kasutamine, ei ole ühtlustatud, siis tuleb need eeskirjad kehtestada vastavalt menetlusautonoomia põhimõttele liikmesriikide oma õiguskorra raames, seejuures tingimusel, et need ei ole vähem soodsad kui meetmed, mida kohaldatakse siseriikliku õigusega reguleeritavate sarnaste olukordade suhtes (võrdväärsuse põhimõte), ja et need ei muuda praktikas võimatuks või ülemäära raskeks liidu õigusega tarbijakaitseühingutele antud õiguste kasutamist (tõhususe põhimõte) (vt analoogia alusel 14. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas C-415/11: Aziz, punkt 50, ja 18. aprilli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-565/11: Irimie, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Mis puudutab võrdväärsuse põhimõtet, siis tuleb nentida, et Euroopa Kohtule ei ole teada ühtegi asjaolu, mis tekitaks kahtlusi, et põhikohtuasjas käsitletud menetluseeskirjad ei ole selle põhimõttega kooskõlas.

32 Tõepoolest ilmneb LEC artikli 52 lõike 1 punktidest 14 ja 16 – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontroll ei näita teisiti –, et eeskiri, mille kohaselt on territoriaalne pädevus kostja asukoha- või elukohajärgsel kohtul, kohaldub kõikidele ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagidele – nii nende suhtes, mis taotlevad tüüplepingutes ette nähtud üldtingimuste kasutamise lõpetamist kui ka tarbijakaitseühingute poolt tarbijate kollektiivsete huvide kaitseks esitatud hagide suhtes.

33 Siseriikliku eeskirja osas, mis näeb ette, et esimese astme kohtu poolt territoriaalse pädevuse puudumise otsuse peale ei saa edasi kaevata, ehk LEC artikli 67 lõike 1 osas, nähtub eelotsusetaotlusest, et see on Hispaania menetlusõiguse üldkohaldatav eeskiri.

34 Mis puudutab tõhususe põhimõtet, siis olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi siseriiklik menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle sätte asukohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära erinevates liikmesriigi ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb vajadusel arvesse võtta siseriikliku õigussüsteemi aluseks olevaid põhimõtteid nagu kaitseõiguse tagamine, õiguskindluse põhimõte ja nõuetekohane menetluse kulgemine (vt selle kohta 6. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-40/08: Asturcom Telecomunicaciones, EKL 2009, lk I-9579, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika, ning eespool viidatud kohtuotsus Aziz, punkt 53).

35 Käesolevas asjas on väidetud, et põhikohtuasjas kõne all oleva ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi edastamine teisele kohtule, mis asub ACICL asukohast palju kaugemal, võib sellele ühingule tekitada olulisi takistusi selles mõttes, et tema hagi arutamiseks pädeva kohtu geograafilise kauguse tõttu ähvardab kõnealust ühingut oht, et ta peab rahalistel põhjustel hagi esitamisest loobuma.

36 Mis puudutab ACICL viidatud raskusi, siis ilmneb, et neid ei põhjusta eeskiri, mille kohaselt kuulub tarbijakaitseühingu poolt ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks esitatud hagi kostja asukoha- või elukohajärgse kohtu territoriaalsesse pädevusse, ega ka säte, mis on seotud edasikaebeõiguse puudumisega esimese astme kohtu poolt territoriaalse pädevuse puudumise tuvastamise otsuse peale.

37 Tegelikult ei muuda ACICL jaoks põhikohtuasjas ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi esitamist kostja asukohajärgsele kohtule raskeks mitte menetluseeskirjad kui sellised, vaid selle ühingu majanduslik olukord.

38 Selles suhtes, nagu rõhutas kohtujurist oma ettepaneku punktis 36, kuna eeskirjad, mis käsitlevad siseriiklike õiguskaitsevahendite struktuuri ja kohtuastmete arvu, on kehtestatud hea õigusemõistmise ja ennustatavuse üldeesmärki silmas pidades, peavad need olema erihuvide suhtes ülimuslikud, selles mõttes, et neid ei või kohandada vastavalt ühe poole konkreetsele rahalisele olukorrale.

39 Järgimaks tõhususe põhimõtet ei tohi siseriiklike õiguskaitsevahendite ülesehitus ja kohtuastmete arv mõistagi muuta õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste teostamist võimatuks või ülemäära raskeks.

40 Esmalt tuleb märkida, et nagu nähtub eelotsusetaotlusest, ei tohi LEC artikli 60 lõike 1 kohaselt kostja asukohajärgne kohus, kes menetleb ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi pärast seda, kui hageja elukohajärgne kohus on teinud pädevuse puudumise otsuse, seada kahtluse alla oma pädevust ja seega on tal kohustus teha selle hagi osas sisuline otsus.

41 Teiseks, kuigi ei ole välistatud, et hagi esitamine kostja asukohajärgsele kohtule võib tekitada ACICL-le täiendavaid kulutusi, ei võimalda Euroopa Kohtule esitatud materjalid järeldada – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontroll ei näita teisiti –, et menetluse nõuetekohane kulgemine nõuab selle ühingu kohtusseilmumist kõigis menetluse etappides (vt analoogia alusel 27. juuni 2013. aasta otsus kohtuasjas C-93/12: Agrokonsulting-04, punkt 50).

42 Kolmandaks, ACICL ees seisvaid raskusi võib ületada teiste mehhanismide abil, mille eesmärk on kompenseerida ühingu rahalisi raskusi, nagu näiteks tasuta õigusabi saamine (vt selle kohta 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-279/09: DEB, EKL 2010, lk I-13849, punktid 59 ja 60, ning analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Agrokonsulting-04, punkt 50).

43 Peale selle on Hispaania valitsus oma menetlusdokumentides rõhutanud, et tarbijakaitseühingud võivad ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks esitatud hagide puhul saada vabastuse tagatise andmisest, seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

44 Lisaks tuleb märkida, et põhikohtuasjas ei ole pädevuse üle toimuv arutelu lõplikult lõppenud asjaolu tõttu, et puudub võimalus kaevata edasi 6. aprilli 2011. aasta kohtumääruse peale, millega Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca tuvastas, et tal puudub territoriaalne pädevus, et vaadata läbi ACICL esitatud ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi. Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, võib selle arutelu uuesti avada, kui sisulise otsuse peale esitatakse kaebus.

45 Neljandaks, nagu on Hispaania valitsus rõhutanud oma menetlusdokumentides, on LEC artikli 60 lõike 1 eesmärk eelkõige vältida üksteisele vastukäivaid otsuseid, andes selleks pädevuse üheleainsale kohtule. Selline eeskiri võib järelikult aidata tagada kogu riigi territooriumil ühtse kohtupraktika, mis aitab sel moel kaasa õiguskindlusele (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Agrokonsulting-04, punkt 56).

46 Mis puutub Euroopa Kohtu praktikasse, mis tuleneb eespool viidatud ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu osundatud kohtuotsusest Henkel, siis tuleb kõigepealt täpsustada, et Brüsseli konventsiooni sätted ja sellele järgnenud nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) sätted puudutavad ainult piiriüleseid vaidlusi.

47 Sellest järeldub, et eespool viidatud kohtuotsusest Henkel, täpsemalt selle punktist 43 tulenev juhis, milles Euroopa Kohus tõdes Brüsseli konventsiooni tõlgendamisel piiriüleses kontekstis, et see mõjutaks märkimisväärselt direktiivi 93/13 artiklis 7 ette nähtud ebaõiglaste tingimuste seadmise lõpetamiseks esitatud hagide tõhusust, kui neid hagisid saaks esitada üksnes ettevõtja asukohariigis, ei ole ülekantav sellistele asjaoludele nagu põhikohtuasjas, mille eesmärk on üheainsa liikmesriigi siseriikliku õiguse menetlusnormide tõlgendamine.

48 Mis puudutab tarbijakaitseühingute samastamist tarbijatega direktiivi 93/13 tähenduses, mida pakkus välja eelotsusetaotluse esitanud kohus, siis tuleb meenutada – nagu rõhutas kohtujurist sisuliselt oma ettepaneku punktis 51 –, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt lähtub direktiiviga 93/13 rakendatav kaitsesüsteem eeldusest, et tarbija on suhetes kauplejaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil ja omab vähem teavet (vt eelkõige 4. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-243/08: Pannon GSM, EKL 2009, lk I-4713, punkt 22, eespool viidatud kohtuotsus Banco Español de Crédito, punkt 39, ja eespool viidatud kohtuotsus Aziz, punkt 44).

49 Tuleb tõdeda, et mis puudutab ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks tarbijakaitseühingute käsutusse antud menetluslikke vahendeid, siis ei ole need ühingud võrreldes ettevõtjatega sellisel nõrgemal positsioonil.

50 Eitamata selle sisulise rolli olulisust, mida need ühingud peavad etendama tarbijakaitse kõrge taseme saavutamiseks Euroopa Liidus, tuleb sellest hoolimata tõdeda, et ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi, mis seab sellise ühingu vastamisi ettevõtjaga, ei iseloomusta tasakaalutus, mis eksisteerib tarbija ja tema lepingupartnerist ettevõtjaga seotud individuaalse kaebuse puhul.

51 Pealegi toetavad sellist diferentseeritud lähenemist direktiivi 98/27 artikli 4 lõige 1 ja direktiivi 2009/22 artikli 4 lõige 1, mille kohaselt tarbijakaitsealase liidu õiguse ühendusesisese rikkumise korral on teiste liikmesriikide tarbijakaitseühingute poolt esitatud ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi arutamiseks pädevad selle liikmesriigi kohtud, kus asub kostja elukoht.

52 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb sedastada, et põhikohtuasjas olevad menetluseeskirjad ei muuda sellisele tarbijakaitseühingule nagu ACICL praktiliselt võimatuks ega ülemäära raskeks ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamise hagi esitamist, ega sea ka ohtu direktiivi 93/13 eesmärgi saavutamist.

53 Neil asjaoludel tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 93/13 ning võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus selline liikmesriigi eeskiri, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks tarbijakaitseühingute poolt esitatud hagide puhul tuleb esiteks selline hagi esitada kostja asukoha- või elukohajärgsesse kohtusse, ja teiseks ei saa esimese astme kohtu otsust territoriaalse pädevuse puudumise kohta edasi kaevata.

Kohtukulud

54 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes ning võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus selline liikmesriigi eeskiri, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks tarbijakaitseühingute poolt esitatud hagide puhul tuleb esiteks selline hagi esitada kostja asukoha- või elukohajärgsesse kohtusse, ja teiseks ei saa esimese astme kohtu otsust territoriaalse pädevuse puudumise kohta edasi kaevata.

Allkirjad